

OBSAH

PŘEDMLUVA — 41

ZKRATKY, ZNAČKY A VYSVĚTLIVKY — 44

I. VÝSLOVNOST — 45

- 1 Vztah zvukové a grafické stránky jazyka — 47
- 2 Fonetická transkripce — 48
- 3 Tvoření českých samohlásek — 49
- 4 Odchyly od náležité výslovnosti českých samohlásek — 50
- 5 Tvoření českých souhlásek — 51
- 6 Méně známé české souhlásky — 53
- 7 Výslovnostní pravidla - spojení dvou stejných souhlásek — 54
- 8 Výslovnostní pravidla - spodoba znělosti — 55
 - 8.1 Spodoba znělosti u párových souhlásek — 55
 - 8.2 Spodoba znělosti u jedinečných souhlásek — 56
- 9 Výslovnostní pravidla - zvláštní případy spodoby znělosti — 56
 - 9.1 Hláška *v* — 56
 - 9.2 Hláška *ř* — 57
 - 9.3 Skupina *sh* — 58
 - 9.4 Neslabičné předložky *s*, *z* — 58
 - 9.5 Změny znělosti vzniklé analogií — 59
- 10 Výslovnostní pravidla - změna místa a způsobu tvoření — 60
 - 10.1 Změna místa tvoření — 60
 - 10.2 Změna způsobu tvoření — 61
- 11 Výslovnostní pravidla - vypouštění a vkládání hlásek — 62
 - 11.1 Vypouštění souhlásky *j* (zejména v určitých tvarech slovesa *být*) — 63
 - 11.2 Vypouštění jiných souhlásek — 64
 - 11.3 Vkládání hlásek (zejména samohlásky *u* ve výrazech typu *sedm* a *osm*) — 65
- 12 Výslovnostní pravidla - výslovnost dalších souhláskových skupin — 65

- 12.1 Skupina *mě* — 65
- 12.2 Skupina *šťk* — 66
- 12.3 Skupina *cts* — 66
- 12.4 Přesmykování hlásek — 67
- 13 Ráz — 67
- 14 Výslovnost přejatých slov a vlastních jmen — 69
 - 14.1 Samohlásková délka u přejatých slov — 70
 - 14.2 Souhlásková znělost u přejatých slov — 71
 - 14.3 Skupiny *di, ti, ni* u přejatých slov — 73
 - 14.4 Výslovnost vybraných slov — 74
 - 14.4.1 *Bufet* — 74
 - 14.4.2 *Busta* — 74
 - 14.4.3 *Celebrita* — 74
 - 14.4.4 *Cottage* — 74
 - 14.4.5 *Croissant* — 75
 - 14.4.6 *Grapefruit* — 75
 - 14.4.7 *Menu* — 75
 - 14.4.8 *Pointa* — 75
 - 14.4.9 *Puzzle* — 76
 - 14.5 Specifika výslovnosti vlastních jmen — 76
- 15 Zvukové vlastnosti souvislé řeči — 77
 - 15.1 Slabika — 78
 - 15.2 Přízvuk — 79
 - 15.3 Frázování — 81
 - 15.4 Větná melodie — 82
 - 15.5 Tempo řeči — 83
 - 15.6 Pauzy — 83
- LITERATURA K ODDÍLU I — 84

- II. PRAVOPIS — 87
- IIA PRAVOPIS - HLÁSKA A PÍSMENO, HRANICE SLOV — 89
- 16 Vyjmenovaná slova — 89
 - 16.1 Co to jsou vyjmenovaná slova — 89
 - 16.2 Přehled vyjmenovaných slov — 89
 - 16.3 Původ vyjmenovaných slov — 91
 - 16.4 Etymologie některých slov — 92
 - 16.4.1 *Mlýn* a *mlít* — 92
 - 16.4.2 *Mýtít* a *vymítat* — 92
 - 16.4.3 *Pykat* a *píkat* — 93
 - 16.4.4 *Pýchavka* — 93
 - 16.4.5 *Vyžle* — 94

- 16.4.6 *Ližiny* — 94
- 16.4.7 *Lišaj* — 95
- 16.4.8 *Sirup* — 95
- 16.5 Jazykové hříčky: *bidlo* a *bydlo*, *vír* a *výr* — 95
- 17 Předponová slovesa odvozená od *být* – *bít* — 96
- 17.1 *Dobýt* a *dobít* — 96
- 17.2 *Nabýt* a *nabít* — 97
- 17.3 *Odbýt* a *odbít* — 97
- 17.4 *Pobýt* a *pobít* — 97
- 17.5 *Přibýt* a *přibít* — 97
- 17.6 *Ubýt* a *ubít* — 98
- 17.7 *Vybýt* a *vybít* — 98
- 17.8 *Zhýt* a *zbit* — 98
- 17.9 *Zabit čas* — 98
- 17.10 *Rozbít stan* — 99
- 18 Psaní *i* – *y* po písmenu *c* — 99
- 19 Psaní předpon *s(e)-*, *z(e)-* — 100
- 19.1 Obecné poučení — 100
- 19.2 Psaní předpon *s(e)-*, *z(e)-* ve slovech domácích — 100
- 19.2.1 Slova s předponou *s(e)-* — 100
- 19.2.2 Slova s předponou *z(e)-* — 101
- 19.2.3 Slova s předponou *s(e)-* i *z(e)-* — 101
- 19.3 Psaní předpon *s(e)-*, *z(e)-* ve slovech přejatých — 101
- 19.4 Psaní předpon *s(e)-*, *z(e)-* v příslovcích — 102
- 20 Psaní předložek *s*, *z* (*z postele*, *s knihou*,
s sebou × *sebou*) — 102
- 21 Počešťování přejatých slov včetně vlastních jmen — 102
- 21.1 Slova obecná — 102
- 21.1.1 Obecné poučení — 102
- 21.1.2 Slova psaná původním pravopisem — 103
- 21.1.3 Slova pravopisně počeštěná — 104
- 21.2 Vlastní jména — 104
- 21.2.1 Osobní jména — 104
- 21.2.2 Zeměpisná jména — 105
- 22 Pravopis a výslovnost přejatých slov se *s* – *z* — 106
- 22.1 Dublety — 106
- 22.1.1 Základní pravopisná podoba je se *z*
(typ *muzeum* – *museum*) — 106
- 22.1.2 Dublety jsou stylově rovnocenné (typ *kurz* – *kurs*) — 107
- 22.1.3 Základní pravopisná podoba je se *s*
(typ *diskuse* – *diskuze*) — 108

- 22.1.4 Přípona *-ismus/-izmus* (typ *optimismus - optimizmus*) a slova zakončená ve výslovnosti na [-zmus], [-zma] (typ *spasmus - spasmus, charisma - charisma*) — 108
- 22.2 Jediná možnost psaní je se *s* (typ *designovat, konsekuce*) — 108
- 22.3 Poznámka o shodě stylového příznaku — 109
- 23 Psaní samohlásek v zakončení přejatých slov — 109
- 23.1 Dublety — 110
- 23.2 Slova s dlouhou samohláskou — 110
- 23.3 Slova s krátkou samohláskou — 111
- 24 Psaní *dis-*, *dys-*, *poly-*, *poli-*, *vice-*, *více-* — 111
- 24.1 *Dis-* a *dys-* — 111
- 24.2 *Poly-* a *poli-* — 112
- 24.3 *Vice-* a *více-* — 112
- 25 Psaní slov s částí *radio-*, *-manie*, *-fuze* — 113
- 25.1 Psaní slov s první částí *radio-* — 113
- 25.2 Psaní slov se zakončením *-manie* — 113
- 25.3 Psaní slov se zakončením *-fuze* — 114
- 26 Písmeno *ě* — 115
- 26.1 Písmeno *ě* po písmenech *d, t, n* — 115
- 26.2 Písmeno *ě* po písmenech *b, p, v, f* — 115
- 26.3 Písmeno *ě* po písmenu *m* — 116
- 27 Psaní *n - nn* — 117
- 27.1 Psaní dvou *n* — 117
- 27.2 Psaní jednoho *n* — 117
- 28 Psaní spřežek a spřahování — 118
- 28.1 Příslovečné spřežky — 118
- 28.1.1 Typ *například - na příklad, zpočátku - z počátku* — 118
- 28.1.2 Typ *poprvé - po prvé, zaprvé - za prvé* — 119
- 28.1.3 Typ *v celku × vcelku* — 119
- 28.2 Přídavná jména vzniklá spřahováním (typ *níže uvedený - níže uvedený*) — 120
- 28.3 Další výrazy vzniklé spřahováním — 120
- 28.3.1 *Za to × zato* — 120
- 28.3.2 *Na to × nato* — 121
- 28.3.3 *Při tom × přítom* — 121
- 28.3.4 *Po tom × potom, po té × poté* — 121
- 28.4 Typ *kdovico - kdoví co - kdo ví, co* — 121
- 28.5 Psaní spřežek typu *naměkko - na měkko, domodra - do modra, po anglicku* — 122
- 28.6 Časté chyby - výrazy nesprávně považované za spřežky — 122
- 29 Dělení slov — 123

- 29.1 Základní pravidla dělení slov — 123
- 29.2 Konkrétní způsoby dělení — 124
- 29.2.1 Předpony — 124
- 29.2.2 Dvě samohlásky vedle sebe — 125
- 29.2.3 Skupina souhláska + *l* v jiné než slabikotvorné pozici — 125
- 29.2.4 Skupina souhláska + *r* v jiné než slabikotvorné pozici nebo *ř* — 126
- 29.2.5 Skupina *s/š* + souhláska — 126
- 29.2.6 Skupina samohláska/souhláska + *str/štr/stř* — 127
- 29.2.7 Skupina samohláska-souhláska-souhláska-samohláska — 127
- 29.2.8 Skupiny tří souhlásek v blízkosti přípony nebo předpony — 127
- 29.2.9 Zakončení na *-ční* — 128
- 29.2.10 Zdvojené souhlásky — 128
- 29.2.11 Dělení podle slabik ve výslovnosti — 128
- 30 Složená přídavná jména — 129
- 30.1 Typy složených přídavných jmen souřadných z hlediska pravopisu — 129
- 30.1.1 První složka je zakončena na *-sko*, *-cko*, *-ně* nebo *-ově* — 129
- 30.1.2 První složka není zakončena na *-sko*, *-cko*, *-ně* nebo *-ově* — 129
- 30.2 Typy složených přídavných jmen podřadných z hlediska pravopisu — 130
- 30.2.1 První složkou jména není číslovka — 130
- 30.2.2 První složkou jména je číslovka — 130
- 30.3 Pravopisně problematické případy — 130
- 30.3.1 Spojovník rozlišuje význam — 130
- 30.3.2 Složená přídavná jména označující barvy — 130
- 30.3.3 Tradiční způsob psaní některých složených přídavných jmen — 131
- 30.3.4 Typ *níže podepsaný* - *nížepodepsaný* — 131
- 30.3.5 Typ *tvarohomakový* - *tvarohovomakový* — 131
- 30.3.6 Typ *světle šedý* - *světlešedý*, *tmavě modrý* - *tmavěmodrý* — 132
- 30.3.7 Volná spojení příslovcí s přídavnými jmény — 132
- 31 Z historie českého pravopisu — 132
- 31.1 Psaní *i*, *í* - *y*, *ý* — 132
- 31.2 Písmena *ů* - *ú* — 133
- 31.3 České *ř* — 134
- II.B PRAVOPIS - INTERPUNKCE — 137
- 32 Psaní čárky v souvětí — 137
- 32.1 Souřadné spojení vět spojkami *a*, *i*, *ani*, *nebo*, *či* — 137

- 32.2 Spojení vět dvojitými spojovacími výrazy
(*ani – ani, buď – nebo* apod.) — 137
- 32.3 Podřadná spojení vět – podřadící spojky
(*že, aby, kdyby* apod.) — 138
- 32.4 Podřadná spojení vět – vztážná zájmena (*kdo, který* apod.) — 138
- 32.5 Podřadná spojení vět – příslovce (*jak, kam* apod.) — 139
- 32.6 Vložené vedlejší věty — 139
- 32.7 Dva spojovací výrazy vedle sebe (*že když, protože kdyby* apod.) — 139
- 32.8 Věty závislé na výrazu s oslabenou větnou platností (*samozřejmě, hlavně* apod.) — 140
- 32.9 Výrazy pocitované jako výpustka (*Nevěděl, co s tím.*) — 140
- 32.10 *Teprve, jen, zvláště* apod. + spojovací výraz, časové příslovce + spojovací výraz — 141
- 32.11 Vedlejší věty časové – typ *předtím než, pokaždé když* — 141
- 32.12 Věty s *tak(,) jak* — 142
- 32.13 Věty s *poté(,) co* — 142
- 33 Psaní čárky ve větě jednoduché — 144
- 33.1 Čárka ve spojení několikanásobných větných členů – spojení souřadné (bezespoječné), slučovací poměr (*tatínek, maminka, dědeček a strýček*) — 144
- 33.2 Souřadné spojení několikanásobných větných členů v různém významovém poměru (*mělo by stačit 50, a ne/nikoliv 60 bodů; obrovská, a proto nepřehlédnutelná budova*) — 144
- 33.3 Větné členy spojené dvojitými spojovacími výrazy (*ani – ani, buď – nebo, jednak – jednak* apod.) — 145
- 33.4 Přívlástek volný a těsný — 146
- 33.4.1 Volný přívlástek — 146
- 33.4.2 Těsný přívlástek — 146
- 33.4.3 Hranice mezi volným a těsným přívlástkem — 147
- 33.4.4 Přívlástkové konstrukce typu *zákon č.235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů* — 147
- 33.5 Přívlástek několikanásobný a postupně rozvíjející — 148
- 33.6 Výrazy, které pozbyly větné platnosti — 149
- 33.6.1 Ustálená spojení (*at' dělá(,) co dělá; ber kde ber* apod.) — 149
- 33.6.2 Výrazy pocitované jako výpustka (*řekni mi proč; nevím proč; nevěděl(,) jak na to* apod.) — 149
- 33.7 Typ *stejně jako, podobně jako* — 149
- 33.8 Typ *tak jako* — 151
- 33.9 Spojovací výrazy *jakož i, rovněž i* — 152

- 33.10 Oslovení — 152
- 33.10.1 Typ *Ahoj!* *Vítku; dobrý den, paní Opatrná* — 152
- 33.11 Dodatkově připojený větný člen — 153
- 33.11.1 Konstrukce s *a to* — 153
- 33.12 Doplněk, volný doplněk — 154
- 33.13 Přístavek — 154
- 33.13.1 Zařazující a hodnotící přístavek — 155
- 33.13.1.1 Shrnující přístavek (uvozený výrazy *zkrátka, prostě, jednoduše* apod.) — 155
- 33.13.2 Konkretizující přístavek (*Adam Petránek, ředitel; PhDr. Eva Nová, CSc.; Alfa, a. s.; názvy kapitol* apod.) — 155
- 33.13.2.1 Výčtový přístavek (uvozený výrazy *například, zejména, mimo jiné, tedy, tj.* apod.) — 157
- 33.13.3 Vysvětlující přístavek (uvozený výrazy *tj., tzv., totiž, tedy, a to* apod.) — 157
- 33.14 Vsuvka — 157
- 33.15 Výrazy s oslabenou větnou platností (*prosím, mimochodem, bohužel, naštěstí, naneštěstí, samozřejmě, upřímně řečeno* apod.) — 158
- 33.16 Citoslovce a částice (*Haló, počkejte! Copak je to vůbec možné? Inu, to ani já nepamatuju.*) — 159
- 33.17 Čárka ve spojeních s *až* — 160
- 33.18 Čárka ve spojeních s *od ... přes ... (až) do/k/po* — 160
- 33.19 Výrazy, které se čárkou neoddělují — 161
- 34 Psaní čárky v infinitivních konstrukcích — 161
- 34.1 Případy, kdy čárku píšeme — 161
- 34.1.1 Infinitiv zastupující vedlejší větu — 161
- 34.1.1.1 Podřadící spojovací výraz (kromě *než*) — 162
- 34.1.1.2 Zájmeno odkazující na infinitivní konstrukci v platnosti vedlejší věty — 162
- 34.1.2 Jiné typy konstrukcí — 163
- 34.1.2.1 Konstrukce vyjadřující podmínku a možnost — 163
- 34.1.2.2 Konstrukce vyjadřující míru — 163
- 34.1.2.3 Věty s výpustkou určitého slovesa — 163
- 34.2 Případy, kdy čárku nepíšeme — 164
- 34.2.1 Infinitiv jako větný člen — 164
- 34.2.2 Infinitiv a slovesa *být* a *mít* — 164
- 34.2.3 Infinitiv a spojka *než* — 164
- 35 Psaní čárky před spojkami *a, i, ani* — 165
- 35.1 Spojka *a* — 165

- 35.1.1 Poměr slučovací (*a, a pak, a potom, a také,*
zkratky *atd., atp., apod., aj.*) — 165
- 35.1.2 Poměr odporovací a spojení s *a ne, a nikoliv* — 166
- 35.1.3 Poměr stupňovací (*a dokonce, a nadto,*
a k tomu, a navíc apod.) — 167
- 35.1.4 Poměr důsledkový (*a proto, a tedy, a tak,*
a tudíž, a tím apod.) — 167
- 35.1.5 Spojka *a* a vložené vedlejší věty — 167
- 35.2 Spojka *i* — 168
- 35.2.1 Poměr slučovací — 168
- 35.2.2 Jiné významové poměry — 168
- 35.3 Spojka *ani* — 169
- 35.3.1 Poměr slučovací — 169
- 35.3.2 Dvojitý spojovací výraz *ani – ani* a vícenásobné užití
ani (*ani tatínek, ani maminka; tatínek ani maminka*
ani babička) — 169
- 35.3.3 Poměr stupňovací — 170
- 36 Psaní čárky před spojkami *jako, než* — 170
- 36.1 Spojka *jako* — 170
- 36.2 Spojka *než* — 171
- 37 Psaní čárky před spojkami *nebo, či* — 171
- 37.1 Spojka *nebo* — 171
- 37.2 Spojka *či* — 172
- 38 Psaní čárky před spojkami *anebo, aneb, čili, neboli* — 172
- 38.1 Spojka *anebo* — 172
- 38.1.1 Varianta *aneb* — 173
- 38.2 Spojky *neboli, čili* — 173
- 39 Psaní čárky před výrazy *eventuálně, respektive, případně* — 173
- 39.1 *Respektive* — 174
- 39.2 *Případně* — 174
- 40 Psaní čárky před *včetně* — 174
- 41 Tečka — 175
- 41.1 Ukončení věty — 175
- 41.2 Řadové číslovky — 175
- 41.3 Tečka a závorka — 176
- 41.4 Výčty — 176
- 41.5 Nadpisy, nápisy a popisky — 177
- 41.6 Tabulky a formuláře — 177
- 41.7 Kalendářní data a časové údaje — 177
- 41.8 Peněžní částky — 177
- 41.9 Tečka po zkratce — 177

- 41.10 Tečka a mezebra — 178
- 41.11 Naznačení vynechaných znaků ve slovech — 179
- 41.12 Tečka a číselný odkaz na poznámku pod čarou — 179
- 42 Dvojtečka — 179
- 42.1 Bibliografické údaje — 180
- 43 Uvozovky — 180
- 44 Závorky — 182
- 45 Spojovník — 183
- 46 Pomlčka — 186
- 47 Tři tečky — 188
- 48 Lomítko — 189
- 49 Apostrof — 191

- II.C PRAVOPIS - VELKÁ PÍSMENA — 192
- 50 Psaní velkých písmen — 192
- 50.1 Obecné zásady — 192
- 50.2 Pojmenování stále považovaná za obecná — 194
- 51 Velká písmena - jména živých bytostí a přídavná jména od nich odvozená — 194
- 51.1 Jména s velkým počátečním písmenem — 194
- 51.2 Jména s malým počátečním písmenem — 196
- 51.3 Jména, v nichž lze psát velké i malé počáteční písmeno — 197
- 52 Velká písmena - hvězdařská jména a astrologická znamení — 198
- 53 Velká písmena - světadíly, země, území — 199
- 53.1 Jednoslovné názvy — 199
- 53.2 Dvouslovné názvy — 200
- 53.2.1 Spojení přídavného jména a podstatného jména obecného — 200
- 53.2.2 Spojení přídavného jména a podstatného jména vlastního — 200
- 53.2.3 Spojení dvou podstatných jmen — 201
- 53.3 Trojslovné názvy — 201
- 54 Velká písmena - vodstva, hory, pohoří, nížiny — 201
- 54.1 Jednoslovné názvy — 201
- 54.2 Dvouslovné názvy — 202
- 54.2.1 Spojení přídavného jména a podstatného jména obecného — 202
- 54.2.2 Spojení přídavného jména a podstatného jména vlastního — 202
- 54.2.3 Spojení dvou podstatných jmen — 202
- 54.3 Trojslovné názvy — 203

- 55 Velká písmena – obce, města, městské části, sídliště — 203
 - 55.1 Názvy obcí, městysů a měst — 203
 - 55.2 Názvy městských částí a sídlišť — 204
- 56 Velká písmena – ulice, třídy, nábřeží, náměstí, mosty, sady, zahrady, aleje, kolonády — 204
 - 56.1 Obecné poučení — 204
 - 56.2 Jednotlivé pojmenovací typy — 205
 - 56.2.1 Předložková spojení — 205
 - 56.2.2 Spojení obecného podstatného jména a vlastního jména ve 2. pádě — 206
 - 56.2.3 Psaní ostatních názvů — 206
- 57 Velká písmena – stavby a jejich části, stanice a zastávky — 206
 - 57.1 Obecné poučení — 206
 - 57.2 Psaní názvů chrámů, bazilik, kostelů, kaplí, rotund — 207
 - 57.3 Psaní názvů klášterů — 208
 - 57.4 Psaní názvů hradů, zámků a rozhleden — 208
 - 57.5 Psaní názvů domů, paláců, pasáží, vil — 209
 - 57.6 Psaní názvů částí jednotlivých staveb — 209
 - 57.7 Psaní názvů nádraží, stanic a zastávek — 210
 - 57.7.1 Železniční nádraží a stanice — 210
 - 57.7.2 Autobusová nádraží a zastávky — 210
 - 57.8 Názvy dálnic, silnic, tunelů, spojek a dalších dopravních staveb — 210
 - 57.8.1 Názvy dálnic a silnic — 210
 - 57.8.2 Názvy tunelů, spojek, okruhů, radiál, obchvatů, magistrál — 210
- 58 Velká písmena – organizace (státy, správní oblasti, zastupitelské sbory, ministerstva, školy, divadla apod.) — 211
 - 58.1 Obecné poučení — 211
 - 58.2 Názvy současných států — 213
 - 58.3 Názvy současných správních oblastí — 213
 - 58.3.1 Názvy krajů — 213
 - 58.3.2 Názvy okresů — 213
 - 58.3.3 Názvy regionů, mikroregionů, svazků obcí, euroregionů — 214
 - 58.4 Psaní historických označení států — 215
 - 58.5 Psaní názvů současných zastupitelských sborů a orgánů státní správy — 216
 - 58.5.1 Nejvyšší zastupitelské sbory — 216
 - 58.5.2 Velvyslanectví — 216
 - 58.5.3 Vlášda, prezident, veřejný ochránce práv — 216
 - 58.5.4 Ministerstva — 217

- 58.5.5 Magistráty, městské/obecní úřady, zastupitelstva,
rady — 217
- 58.5.6 Soudy, armáda, policie — 217
- 58.6 Školy — 218
- 58.6.1 Mateřské, základní, střední školy, gymnázia a učiliště — 218
- 58.6.1.1 Názvy obsahující jeden typ školy — 218
- 58.6.1.2 Názvy škol vzniklých sloučením dvou (i více)
původně samostatných škol — 219
- 58.6.2 Vysoké školy — 219
- 58.6.2.1 Fakulty — 220
- 58.7 Zdravotnické organizace — 220
- 58.8 Názvy divadel — 221
- 58.8.1 Názvy tvořené spojením přídavného jména a podstatného
jména *divadlo*, event. místa určení — 221
- 58.8.2 Názvy tvořené spojením podstatného jména *divadlo*
a podstatného jména v 1. pádě — 221
- 58.8.3 Názvy obsahující předložkové spojení — 221
- 58.9 Lékárny, restaurace, vinárny, hospody, hotely,
penzions, chaty, kempy, koupaliště — 222
- 58.10 Církevní organizace — 223
- 59 Velká písmena - organizační složky (pobočka,
úsek, odbor, výbor apod.) — 223
- 60 Velká písmena - dokumenty, umělecká a odborná díla — 224
- 60.1 Dokumenty — 224
- 60.1.1 Rejstříky, registry, průkazy, potvrzení,
kupní smlouvy atp. — 225
- 60.1.2 Zákony, zákoníky, vyhlášky — 225
- 60.1.3 Ústavy, smlouvy, dohody, úmluvy, listiny atp. — 225
- 60.1.4 Řády, sazebníky, ceníky, stanovy atp. — 226
- 60.2 Umělecká a odborná díla, učebnice, noviny,
časopisy, stálé rubriky, pořady — 226
- 61 Velká písmena - dějinné události, památné dny a svátky — 227
- 61.1 Významné dějinné události a období — 227
- 61.2 Významné dny a svátky — 228
- 62 Velká písmena - akce, soutěže — 228
- 63 Velká písmena - výrobky, odrůdy, plemena — 229
- 64 Velká písmena - vyznamenání — 230
- 64.1 Řády — 230
- 64.1.1 Spojení podstatného jména *řád* s dalším výrazem — 230
- 64.1.2 Spojení přídavného jména (dvou přídavných
jmen) a podstatného jména *řád* — 230

- 64.2 Ceny — 231
- 64.3 Medaile a plakety — 231
- 64.4 Ostatní pojmenování — 231
- 65 Velká písmena - zástupné názvy — 231
- 66 Velká písmena - přírodní útvary — 232
- LITERATURA K ODDÍLU II — 234

III. MORFEMATIKA — 237

- 67 Morfematika - základní pojmy — 239
 - 67.1 Úroveň morfů — 239
 - 67.2 Pojem morfému — 239
- 68 Typy morfů a morfémů — 241
 - 68.1 Nulový morf a morfém - morfologická nula — 242
 - 68.2 Předpony (prefixy) — 244
 - 68.2.1 Slovo tvorné předpony — 244
 - 68.2.2 Tvarotvorné předpony — 244
 - 68.3 Kořenové morfy a morfémy — 245
 - 68.4 Přípony (sufixy) — 245
 - 68.4.1 Kmenotvorné přípony — 245
 - 68.4.2 Slovo tvorné přípony — 246
 - 68.4.3 Tvarotvorné přípony — 246
 - 68.4.3.1 Nefinální tvarotvorné přípony — 246
 - 68.4.3.2 Finální tvarotvorné přípony - koncovky — 248
 - 68.5 Postfixy — 249
 - 68.6 Interfixy — 249
- LITERATURA K ODDÍLU III — 250

IV. SLOVOTVORBA — 251

- 69 Přechylování obecných jmen — 253
 - 69.1 Obecné poučení — 253
 - 69.2 Typ *princezna, komtesa, vikomtka, vikomtesa* — 253
 - 69.3 Přechylování názvů pracovních pozic, funkcí a titulů (*předsedkyně, hejtmanka, chirurgyně/chirurgžka, mistrová, radová, docentka* apod.) — 254
 - 69.4 Přechylování vojenských a policejních hodností (*strážmistřyně, poručice, majorka* apod.) — 255
 - 69.5 Typ *kongresmanka, megalomanka* — 256
 - 69.6 Přechylování obyvatelských jmen (*měšťanka, venkovanka* apod.) — 256
 - 69.7 Opačné přechylování (*vdova - vdovec*) — 256
- 70 Přechylování příjmení ve veřejné komunikaci — 256

- 71 Přechylování příjmení, která mají formu podstatného jména
a ve výslovnosti jsou zakončena na souhlásku
(typ *Novák - Nováková*) — 258
- 71.1 Jména, která mají před koncovou souhláskou
pohybné *-e-, -o-* či *-a-* — 259
- 71.2 Příjmení zakončená na *-ius* — 259
- 71.3 Příjmení zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně — 260
- 71.3.1 Cizí příjmení zakončená na *-c* [k] — 260
- 71.3.2 Francouzská příjmení zakončená na *-rd, -rt, -nd, -ns* — 260
- 71.3.3 Příjmení zakončená na nevyslovované *-e* — 260
- 71.3.4 Francouzská příjmení zakončená na nevyslovované *-es* — 261
- 71.3.5 Příjmení zakončená na nevyslovované *-i, -y* — 261
- 71.3.6 Germánská příjmení zakončená na *-y, -i, -eu* — 261
- 72 Přechylování příjmení, která mají formu podstatného jména
a ve výslovnosti jsou zakončena na samohlásku
(typ *Svoboda - Svobodová*) — 261
- 72.1 Příjmení zakončená ve výslovnosti na [a], [á] — 262
- 72.1.1 Příjmení zakončená v písmu i ve výslovnosti na *-a* — 262
- 72.1.2 Příjmení zakončená ve výslovnosti na [á] — 262
- 72.1.3 Příjmení zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně — 263
- 72.2 Příjmení zakončená ve výslovnosti na [e], [é] — 263
- 72.2.1 Domácí příjmení zakončená v písmu na *-e, -ě* — 263
- 72.2.2 Cizí příjmení zakončená v písmu
i ve výslovnosti na *-e* — 264
- 72.2.3 Příjmení zakončená ve výslovnosti na [é] — 264
- 72.2.4 Příjmení zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně — 264
- 72.3 Příjmení zakončená ve výslovnosti na [i], [í] — 265
- 72.3.1 Příjmení zakončená v písmu na *-i, -y*
a ve výslovnosti na [i] — 265
- 72.3.2 Příjmení zakončená v písmu i ve výslovnosti na *-í* — 265
- 72.3.3 Příjmení zakončená v písmu a ve výslovnosti
rozdílně — 265
- 72.4 Příjmení zakončená ve výslovnosti na [o], [ó] — 266
- 72.4.1 Příjmení zakončená ve výslovnosti na [o] — 266
- 72.4.2 Cizí příjmení zakončená ve výslovnosti na [ó] — 266
- 72.5 Příjmení zakončená ve výslovnosti na [u], [ú] — 266
- 72.5.1 Domácí příjmení zakončená v písmu na *-u, -ů* — 266
- 72.5.2 Cizí příjmení zakončená v písmu
i ve výslovnosti na *-u, -ú* — 267
- 72.5.3 Cizí příjmení zakončená ve výslovnosti na [u], [ú]
a v písmu na jiné písmeno — 267

- 73 Přechylování příjmení, která mají formu přídavného jména
(typ *Zelený - Zelená*) — 268
- 73.1 Příjmení s formou přídavného jména tvrdého
(vzor „mladý“) — 268
- 73.1.1 Domácí příjmení — 268
- 73.1.2 Slovanská příjmení — 268
- 73.1.3 Příjmení typu *Malých* — 269
- 73.1.4 Příjmení nejasného původu zakončená na -ý — 269
- 73.2 Příjmení s formou přídavného jména měkkého
(vzor „jarní“) — 269
- 73.3 Příjmení s formou přídavného jména přivlastňovacího — 269
- 73.3.1 Domácí příjmení — 269
- 73.3.2 Slovanská příjmení — 270
- 74 Přechylování víceslovných příjmení — 270
- 74.1 Jména obsahující předložku, člen, spojku
či jiný podobný výraz — 270
- 74.2 Zdvojená příjmení psaná se spojovníkem — 271
- 74.3 Víceslovná příjmení psaná bez spojovníku — 272
- 74.3.1 Příjmení domácího původu — 272
- 74.3.2 Cizí příjmení — 272
- 75 Přechylování ženských příjmení pocházejících z jazyků,
které mají vlastní přechylovací prostředky — 273
- 76 Tvoření obyvatelských jmen — 274
- 76.1 Obecné poučení — 274
- 76.1.1 Tvoření příponou *-an* — 274
- 76.1.2 Tvoření příponou *-ec* — 275
- 76.1.3 Jména bez přípony (typ *Rus*) — 275
- 76.1.4 Více existujících podob jména — 275
- 76.1.5 Tvoření od přídavných jmen — 276
- 76.2 Přechylování obyvatelských jmen
(*Česka, Řekyně* apod.) — 276
- 76.2.1 Tvoření příponou *-ka* — 276
- 76.2.2 Tvoření příponou *-yně* — 276
- 76.2.3 Více existujících podob jména — 277
- 77 Podstatná jména zakončená na *-ák* — 277
- 77.1 Odvozování příponou *-ák* — 277
- 77.2 Jména tvořená od jednoslovných základů — 277
- 77.3 Jména tvořená od víceslovných základů
(univerbizace: *nákladní auto - nákladník*) — 278
- 78 *Česko* — 278
- 79 Typ *Novákoví, Skotniční - Skotnických, rodina Nováková* — 280

- 79.1 Pojmenování rodinných příslušníků příjmením rodiny — 280
- 79.2 Pojmenování rodiny jako celku — 280
- 79.3 Koncovky *-ovi* a *-ové* u příjmení v 1. p. mn. č. — 281
- 80 Domácké podoby rodných jmen (*Klárinka, Luki/Luky*) — 282
- 81 Typ *lobby* – *lobbista* — 283
- 82 Přídavná jména zakončená na *-ící, -íci* — 283
- 83 Přídavná jména zakončená na *-ní, -ný* — 284
- 84 Přídavná jména zakončená na *-ální, -ární* — 285
- 85 Přídavná jména zakončená na *-ční, -ivní* — 286
- 86 Přídavná jména typu *puškinský* – *puškinovský* — 288
- 87 Tvoření přídavných jmen od jmen zeměpisných — 289
- 87.1 Tvoření přídavných jmen od jmen domácích — 289
- 87.1.1 Tvoření od jednoslovných místních jmen — 289
- 87.1.1.1 Vkládání hlásek a hláskových skupin — 289
- 87.1.1.2 Odsouvání hlásek — 290
- 87.1.1.3 Změny v souhláskových skupinách — 290
- 87.1.2 Tvoření od víceslovných místních jmen — 290
- 87.1.2.1 Typ *Nový Bydžov, Nový Knín, Borová Lhota* — 290
- 87.1.2.2 Typ *Horní Hanychov, Kozí Hory, Vyšší Brod* — 291
- 87.1.2.3 Typ *Královo Pole, Jindřichův Hradec, Odolena Voda* — 291
- 87.1.2.4 Typ *Ústí nad Labem* – *labskoustecký, Hradec Králové* – *královéhradecký* — 291
- 87.1.2.5 Typ *Rakousko-Uhersko* – *rakousko-uherský, Frýdek-Místek* – *frýdecko-místecký* — 292
- 87.1.2.6 Typ *severní Čechy* – *severočeský* — 292
- 87.2 Tvoření přídavných jmen od jmen cizích — 292
- 87.2.1 Tvoření od jednoslovných místních jmen — 293
- 87.2.1.1 Odsouvání hlásek — 293
- 87.2.1.2 Odsouvání zdvojených souhlásek — 296
- 87.2.1.3 Změny v základu — 296
- 87.2.1.4 Ostatní případy (*loretánský, kubánský, provensálský, maltézský, detvanský*) — 297
- 87.2.2 Tvoření od víceslovných místních jmen — 298
- 88 Tvoření přídavných jmen přivlastňovacích od ženských osobních jmen — 298
- 88.1 Tvoření přídavných jmen od osobních jmen zakončených ve výslovnosti na [a], [e], [o], [u], [ú], [ou] — 298
- 88.2 Tvoření přídavných jmen od osobních jmen zakončených ve výslovnosti na [i] — 299

- 88.2.1 Jména zakončená v psané podobě na *-i* — 299
- 88.2.2 Jména zakončená v psané podobě na *-y* — 299
- 88.2.3 Jména zakončená v psané podobě na skupinu samohlásek vyslovujících se jako [i] — 299
- 88.3 Tvoření přídavných jmen od osobních jmen zakončených ve výslovnosti na souhlásku — 299
- 88.3.1 Jména zakončená ve výslovnosti i v psané podobě na souhlásku — 299
- 88.3.2 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku, ale v psané podobě na samohlásku — 300
- 88.3.3 Antická jména — 300
- 89 Typ *ačkoli - ačkoliv, kdokoli - kdokoliv* — 300
- 90 Vokalizace předložek (*v třetí - ve třetí*) — 300
- 90.1 Předložky neslabičné (*k, s, v, z*) — 301
- 90.2 Předložky slabičné — 302
- 90.3 Další poznámky k vokalizaci předložek — 302
- LITERATURA K ODDÍLU IV — 303

V. TVAROSLOVÍ — 305

V.A PODSTATNÁ JMÉNA

V.A.1 GRAMATICKÉ KATEGORIE PODSTATNÝCH JMEN — 307

- 91 Rod podstatných jmen — 307
- 91.1 Podstatná jména, která mají v 1. p. j. č. jeden tvar — 307
- 91.1.1 Typ *nešika* — 307
- 91.1.2 Typ *kyčel* — 308
- 91.1.3 Typ *Pankrác, Florenc* — 308
- 91.2 Podstatná jména, která mají v 1. p. j. č. dvojí tvar (*brambor i brambora*) — 309
- 91.3 Podstatná jména, která jsou různého rodu ve tvarech jednotného a množného čísla — 310
- 92 Životnost podstatných jmen — 310
- 93 Číslo podstatných jmen (*dvoje housle, hromady listí*) — 312
- 93.1 Jména, která mají pouze nebo převážně tvary jednotného čísla — 313
- 93.1.1 Vlastní jména — 313
- 93.1.2 Abstraktní jména — 314
- 93.1.3 Jména látková — 314
- 93.1.4 Jména hromadná — 314
- 93.2 Jména, která mají pouze nebo převážně tvary množného čísla - podstatná jména pomnožná — 315
- 93.3 Pozůstatky dvojného čísla v češtině (*oběma rukama*) — 316

- 93.3.1 *Ruce, nohy, oči, uši, ramena, kolena* — 316
- 94 Spojení typu *ve městě Olomouc* — 317
- V.A.2 SKLOŇOVÁNÍ OBECNÝCH JMEN — 319
- 95 Skloňování mužských jmen kolísajících mezi měkkým a tvrdým skloňováním — 319
- 95.1 Životná podstatná jména — 319
- 95.1.1 Jména zakončená na *-l* — 319
- 95.1.2 Jména zakončená na *-s, -z* — 320
- 95.2 Neživotná podstatná jména — 320
- 95.2.1 Jména zakončená na *-l* — 320
- 95.2.2 Jména zakončená na *-s* — 321
- 95.2.3 Jména zakončená na *-en, den* a *týden* — 322
- 95.2.4 Podstatné jméno *loket* — 322
- 96 Skloňování mužských jmen vzoru „hrad“ - 2. p. j. č. — 322
- 96.1 Obecné poučení — 322
- 96.2 Distribuce koncovek *-u, -a* — 323
- 96.2.1 Koncovka *-u* — 323
- 96.2.2 Koncovka *-a* — 323
- 96.2.3 Koncovky *-u/-a* — 324
- 96.3 Jména zakončená na *-l*: typ *kužel* — 324
- 97 Skloňování mužských jmen vzoru „předseda“ - 2. p. j. č. — 324
- 98 Skloňování mužských jmen vzoru „hrad“ - 6. p. j. č. — 325
- 98.1 Obecné poučení — 325
- 98.1.1 Tendence v distribuci koncovek *-u, -ě(e)* — 325
- 98.2 Příklady užití koncovek *-u* a *-ě(e)* — 326
- 98.2.1 Vlastní jména místní zakončená na *-ov, -ín*:
typ *Benešov, Kojetín* — 326
- 98.2.2 Původem stará frekventovaná jména
(často s významem místa): typ *les, ostrov* — 326
- 98.2.3 Abstrakta, slova nová a přejatá: typ *mysl, ring* — 326
- 98.2.4 Jména zakončená na *-g, -h, -ch, -k, -r, -d, -t, -n*:
typ *břeh, stan* — 326
- 98.2.5 Jména zakončená na *-s*: typ *okres, nadpis* — 327
- 98.2.6 Jména zakončená na *-l*: typ *sval, kužel* — 327
- 99 Skloňování mužských životných jmen - konkurence
krátkých a dlouhých tvarů v 3. (6.) p. j. č. — 328
- 99.1 Obecné poučení — 328
- 99.2 Koncovka *-oví* — 328
- 99.3 Několikaslovný výraz — 328
- 99.4 Koncovka *-u* — 329

- 99.5 Koncovka *-i* — 329
- 100 Skloňování mužských jmen – 5. p. j. č. — 329
- 100.1 Obecné poučení — 329
- 100.2 Vzor „pán“ — 330
- 100.3 Vzor „muž“ — 330
- 100.4 Vzor „soudce“ — 330
- 100.5 Vzor „předseda“ — 331
- 101 Skloňování mužských životných jmen – 1. p. mn. č. — 331
- 101.1 Obecné poučení — 331
- 101.2 Distribuce koncovek — 331
- 101.2.1 Koncovka *-i* — 331
- 101.2.1.1 Názvy zvířat — 332
- 101.2.1.2 Jména s příponami zakončenými na *-ř* a *-č* — 332
- 101.2.1.3 Jména zakončená na *-(e)c* — 333
- 101.2.1.4 Jména zakončená na *-ík, -ák* — 333
- 101.2.1.5 Přejatá jména zakončená na *-ant, -ent, -et, -ot, -or, -(át)or, -ér, -ýr, -án, -ín/-ýn, -on* — 333
- 101.2.1.6 Přejatá jména zakončená na *-man* — 334
- 101.2.2 Koncovka *-ové* — 334
- 101.2.2.1 Vlastní jména — 335
- 101.2.2.2 Jednoslabičná jména — 335
- 101.2.2.3 Jména zakončená na *-j* a na *-l* — 335
- 101.2.2.4 Přejatá jména zakončená na *-log, -urg, -graf, -fil, -fob, -nom* — 336
- 101.2.3 Koncovka *-é* — 336
- 101.2.3.1 Jména zakončená na *-an* (obyvatelská), *-tel, -ita, -ista, -asta* — 336
- 101.2.4 Koncovky *-i/-ové* — 337
- 101.2.5 Koncovky *-é/-i* — 337
- 102 Skloňování mužských jmen – 2. p. mn. č. — 337
- 103 Skloňování mužských jmen – 6. p. mn. č. — 338
- 103.1 Neživotná podstatná jména zakončená na *-c*: typ *tác* — 338
- 103.2 Životná podstatná jména zakončená na *-g, -k, -ch* a *-h*: typ *pstruh, šejk* — 339
- 103.3 Jednoslabičná neživotná podstatná jména zakončená na *-g, -k, -ch* a *-h*: typ *břeh, dok* — 339
- 103.4 Dvou- a víceslabičná životná i neživotná podstatná jména zakončená na *-g, -k, -h, -ch* a životná na *-ga, -ka, -ha, -cha* — 340
- 103.5 Životná podstatná jména zakončená na *-a*, jemuž předchází měkká souhláska: typ *paňáca* — 341

- 103.6 Životná podstatná jména vzoru „pán“ zakončená na *-l, -s, -z, -x*: typ *krokodýl* — 341
- 103.7 Životná podstatná jména vzoru „muž“ zakončená na *-l, -z*: typ *Francouz, učitel* — 341
- 103.8 Neživotná podstatná jména vzoru „hrad“ zakončená na *-l, -s, -z, -x*: typ *kostel* — 342
- 103.9 Typ *pytel* — 342
- 103.10 Typ *kužel* — 343
- 103.11 Typ *playback* — 343
- 103.12 Typ *peníze* a *peníz* — 343
- 104 Skloňování mužských jmen zakončených na *-us, -ius, -eus, -os, -es* — 344
- 104.1 Podstatná jména s tvarotvorným základem zakončeným na souhlásku — 344
- 104.1.1 Životná podstatná jména (typ *dinosaurus*) — 344
- 104.1.2 Neživotná podstatná jména (typ *rytmus*) — 345
- 104.2 Podstatná jména s tvarotvorným základem zakončeným na samohlásku — 346
- 104.2.1 Životná podstatná jména s tvarotvorným základem zakončeným na samohlásku + *-us* — 346
- 104.2.1.1 Životná podstatná jména zakončená na *-ius* (typ *génius*) — 346
- 104.2.1.2 Životná podstatná jména zakončená na *-eus* (typ *farizeus* a *skarabeus*) — 347
- 104.2.2 Neživotná podstatná jména s tvarotvorným základem zakončeným na samohlásku + *-us* — 347
- 104.2.2.1 Neživotná podstatná jména zakončená na *-ius* (typ *sestercius*) — 347
- 104.2.2.2 Neživotná podstatná jména zakončená na *-eus* (typ *nukleus*) — 348
- 105 Skloňování mužských jmen typu *guru, kuli, grizzly, kádí, hippie* — 348
- 105.1 Životná podstatná jména mužského rodu zakončená na *-u* (typ *guru*) — 349
- 105.2 Životná mužská podstatná jména zakončená na *-i/-y* (typ *kuli, grizzly*) — 349
- 105.3 Životná mužská podstatná jména zakončená na *-í, -ie* [í] (typ *kádí, hippie*) — 350
- 106 Skloňování ženských jmen vzoru „žena“ - 2. p. mn. č. — 351
- 106.1 Obecné poučení — 351
- 106.2 Vkladné *-e-* — 351

- 106.2.1 Jednoslabičná slova — 351
- 106.2.2 Víceslabičná slova — 351
- 106.2.2.1 Víceslabičná slova se skupinou alespoň tří souhlásek — 351
- 106.2.2.2 Víceslabičná jména se skupinou dvou souhlásek — 352
- 106.3 Krácení kořenové samohlásky — 353
- 107 Skloňování ženských jmen kolísajících
mezi vzory „píseň“ a „kost“ — 354
- 107.1 Obecné poučení — 354
- 107.2 Přehled skloňování některých slov — 355
- 107.2.1 Jména zakončená na *-c* — 355
- 107.2.2 Jména zakončená na *-st/-st'* — 356
- 107.2.3 Jména zakončená na *-t', -d'* — 356
- 107.2.4 Jména zakončená na *-s, -š, -z, -ž* — 357
- 107.2.5 Jména zakončená na *-l* — 357
- 108 Skloňování ženských jmen zakončených
na *-ca, -ča, -ša, -ža, -ja, -ňa* — 358
- 108.1 Jména se souhláskou *-c, -č, -š, -ž* na konci
tvarotvorného základu (typ *skica, gejša*) — 358
- 108.2 Jména se souhláskou *-j, -ň* na konci tvarotvorného
základu (typ *sója, vikuňa*) — 359
- 109 Skloňování ženských jmen zakončených
na *-ea, -oa, -ua, -ia, -oe* — 360
- 109.1 Jména zakončená na *-ea* — 360
- 109.2 Jména zakončená na *-oa, -ua* — 361
- 109.3 Jména zakončená na *-ia, -oe* — 361
- 110 Skloňování ženských jmen zakončených na *-is, -ida* — 362
- 111 Skloňování ženských jmen vzoru „růže“ - 2. p. mn. č. — 362
- 111.1 Nulová koncovka (typ *ulice - ulic*) — 362
- 111.2 Dubletní tvary (typ *žákyně - žákyň i žákyní*) — 363
- 112 Skloňování jmen středního rodu podle
vzoru „město“ - 6. p. j. č. — 363
- 112.1 Obecné poučení — 363
- 112.2 Faktory, které působí při volbě koncovky *-ě(e)* nebo *-u* — 363
- 112.3 Příklady užití koncovek *-ě(e)* nebo *-u* — 364
- 112.3.1 Jména zakončená na *-go, -ho, -cho, -ko* — 364
- 112.3.2 Jména zakončená na *-lo* — 364
- 112.3.3 Jména zakončená na *-vo* — 365
- 112.3.4 Jména zakončená na *-ro, -so, -to* — 365
- 112.3.5 Jména zakončená na *-no* — 365
- 113 Skloňování jmen středního rodu podle
vzoru „město“ - 2. p. mn. č. — 366

- 113.1 Střídání samohlásky v základu slova — 366
- 113.2 Vkladné *-e-* — 366
- 113.2.1 Jednoslabičná podstatná jména — 366
- 113.2.2 Jména s dvěma (třemi) souhláskami před koncovým *-o* — 366
- 113.3 Dvojtvary — 367
- 114 Skloňování jmen středního rodu podle vzoru „město“ – 6. p. mn. č. — 367
- 114.1 Podstatná jména slovotvorně zdrobnělá — 367
- 114.2 Podstatná jména zakončená na *-isko* — 368
- 114.3 Podstatná jména zakončená na *-kum* — 368
- 114.4 Poznámky k jednotlivým podstatným jménům — 368
- 115 Skloňování jmen středního rodu zakončených na *-um, -on, -ma* — 368
- 115.1 Podstatná jména zakončená na *-um* — 368
- 115.1.1 Podstatná jména, která mají před koncovým *-um* samohlásku — 368
- 115.1.2 Podstatná jména, která mají před koncovým *-um* souhlásku — 369
- 115.1.2.1 Podstatná jména, která mají před koncovým *-um* souhlásku *k* — 370
- 115.2 Skloňování přejatých jmen zakončených na *-on* — 370
- 115.2.1 Podstatná jména, která mají před koncovým *-on* samohlásku — 370
- 115.2.2 Podstatná jména, která mají před koncovým *-on* souhlásku — 371
- 115.3 Podstatná jména zakončená na *-ma* — 371
- 116 Skloňování jmen středního rodu zakončených na *-ao, -eo, -io, -yo, -uo* — 372

V.A.3 SKLOŇOVÁNÍ OSOBNÍCH JMEN — 374

- 117 Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 375
- 117.1 Jména zakončená ve výslovnosti na tvrdou nebo obojetnou souhlásku — 375
- 117.1.1 Jména, která mají před koncovou souhláskou pohybné *-e-, -o-* či *-a-* (typ *Štěpánek, Machek, Vepřek, Pavel, Chmel, Karol, Dubak, Winter, Wolker*) — 375
- 117.1.2 Příjmení ve formě přídavného jména zakončená na *-ých, -ův* (typ *Šerých, Tichých, Jakubův*) — 377
- 117.1.3 Antická jména (typ *Titus, Marsyas, Herakles, Ikaros, Platon, Anakreon, Atlas, Kramerius, Pistorius, Mathesius*) — 377

- 117.1.4 Jména zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně
(typ *Chirac, Balzac, Gerard, Beaufort, Jacques, Descartes, Charles, Jules, Yves, Smith, Heath*) — 379
- 117.1.5 Jména zakončená v písmu na samohláskové písmeno
a ve výslovnosti na souhlásku (typ *Shakespeare, Pierre, Barrande, La Fontaine, Pete, Gable, Jake, White, Mike, Braque, Remarque*) — 381
- 117.2 Jména zakončená ve výslovnosti na měkkou
nebo obojetnou souhlásku — 381
- 117.2.1 Jména zakončená na -s, -z, -x (typ *Alois, Hynais, Kraus, Klaus, Charles, Jens, Hlinomaz, Asterix, Mánes, Arbes, Rys, Kos, Hus*) — 382
- 117.2.2 Jména, která mají před koncovou souhláskou
pohybné -e- (typ *Adamec, Jakubec, Němec, Rožec, Hrubeš, Aleš, Dobeš*) — 383
- 117.2.3 Antická jména (typ *Ajax, Pollux, Cheops, PRIXOS, Xerxes, Kosmas, Atlas, Dafnis, Kramerius*) — 383
- 117.2.4 Jména zakončená ve výslovnosti a v písmu na rozdílnou
souhlásku či souhláskové písmeno (typ *March, Lobkowicz, Balázs, Anouilh, Georges, Gjergj, Smith, Heath*) — 384
- 117.2.5 Příjmení ve formě přídavného jména zakončená
na -oj, -ij, -yj, -ůj (typ *Tolstoj, Čajkovskij, Bud'onnyj, Petrůj*) — 384
- 117.2.6 Jména zakončená v písmu na samohláskové písmeno
a ve výslovnosti na souhlásku (typ *Bruce, Corneille, Coleridge, Nagy, George, Maurice, Montaigne, France, Popovici, Nikolai, Vargai, Koločai, May, Hemingway, Roy, Bleibtreu, Le-Loi*) — 385
- 118 Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti
na [a], [á] — 386
- 118.1 Jména zakončená ve výslovnosti i v písmu na -a
(typ *Ondra, Hůla, Maxa, Gargantua, Baroja, Váša, Nohavica, Borgia, Lorca, Mantegna, Ma*) — 386
- 118.2 Skloňování jmen zakončených ve výslovnosti
na [a] a v písmu na jiné samohláskové písmeno
(typ *Mauroy, Leroy, Buquoy, Bonnefoy*) — 387
- 118.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [a] a v písmu
na souhláskové písmeno (typ *Benoit, Dumas, Delacroix, Marat, François, Boistad, Noah, Jeremiah*) — 388
- 118.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [á]
(typ *Isá, Kivimaa*) — 388

- 119 Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [e], [é] — 389
- 119.1 Domácí jména zakončená ve výslovnosti na [e] a v písmu na -e, -ě (typ *Nevoře, Purkyně, Skamene, Kubice, Skočdopole, Osolsobě*) — 389
- 119.1.1 Jména cizího původu zakončená ve výslovnosti i v písmu na -e (typ *Goethe, Tille, Dante, Jorge, Rjúnosuke, Croce, Nietzsche, Miškeje, E, Cche*) — 389
- 119.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [e], [é] a v písmu na souhláskové písmeno (typ *Maigret, Rabelais, Robbe-Grillet, Monet, Darrieux, Marais, Boulez, Neveux, Kavanagh*) — 390
- 119.2.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [é] a v písmu na -é, -ée, -ee (typ *René, Linné, Pelé, José, Mathé, Mallarmé, Mérimée, Grée, Klee*) — 391
- 119.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [e], [é] a v písmu na jiné samohláskové písmeno (typ *Nesbø, Bö, Wahlöö, Haseu, Richelieu, Montesquieu, Delaunay, Geoffrey*) — 391
- 120 Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [i], [í] — 392
- 120.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [i] a v písmu na -i, -y (typ *Darmopíši, Bezstarosti, Luigi, Bondy, Tony, Petöfi, Percy, Verdi, Vranitzky, Starsy, I, Li*) — 392
- 120.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], ale v písmu na jiné samohláskové písmeno či skupinu písmen (typ *Shelley, Tracey, Blanqui, Péguy, Raimu*) — 393
- 120.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], ale v písmu na souhláskové písmeno (typ *Dupuis, Petit, Camus, Raleigh*) — 393
- 120.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [í] a v písmu na -í, -ý (typ *Jiří, Jiljí, Brixí, Gándhí, Zeli, Konopí, Pokorný, Dolejší, Tachecí, Kočí, Balý, Kubý*) — 393
- 120.5 Jména zakončená ve výslovnosti na [í], ale v písmu na jiné samohláskové písmeno (typ *Lee, Lie, Sue, Curie, Mackenzie, Attlee, Marie, Aabye*) — 394
- 120.6 Jména zakončená ve výslovnosti na [í], ale v písmu na souhláskové písmeno (typ *Leigh*) — 394
- 121 Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [o], [ó] — 395
- 121.1 Jména zakončená v písmu i ve výslovnosti na -o (typ *Laco, Kvido, Zeno, Oto, Nero, Boccaccio, Emilio, Caravaggio, Hirohito, Wo, Ono, Bracco*) — 395

- 121.2 Antická jména (typ *Trimalchio, Nero, Scipio, Cicero, Naso, Tycho*) — 396
- 121.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [o], ale v písmu na souhláskové písmeno (typ *Laclos, Girardot, Gounod*) — 396
- 121.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [ó] (typ *Szabó, Miró, Rousseau, Vandelloo, Daa, Boo, Króo, Waugh, Shaw, Law, Basedow, Bülow, Malraux, Carpeaux*) — 397
- 122 Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [u], [ú], [ou], [au] — 397
- 122.1 Jména zakončená ve výslovnosti i v písmu na -u, -ou, -au (typ *Dočekau, Mobutu, Landau, Hrejsemnou, Ceașescu, Moiceanu, Papandreu, Pithou, Chou*) — 397
- 122.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [u], [ou], [au] a v písmu na jiné písmeno nebo skupinu písmen (typ *Joe, Poe, Howe, Castelo, Amado, Coelho, Jaloux, Jo*) — 398
- 122.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [ú] a v písmu na -ú, -ű (typ *Janű, Kubű, Přinesdomű, Nehrű, Šunsű*) — 399
- 122.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [ú] a v písmu na jiné písmeno nebo skupinu písmen (typ *Boo, Hugh, Sue, Grew, Roux, Bjørneboe*) — 399
- 123 Osobní jména víceslovná — 400
- 123.1 Jména obsahující předložku, člen, spojku apod. (typ *Robert De Niro, Vincent van Gogh, Vittorio de Sica, Le Corbusier, Charles de Taille, Cyrano de Bergerac, Leonardo da Vinci, Rembrandt van Rijn, Calderón de la Barca, Gómez de Avellaneda, Pijoan y Soteras*) — 400
- 123.2 Zdvojená jména se spojovníkem (typ *Čapek-Chod, Willman-Grobowski, Colloredo-Mansfeld, Clam-Gallas, Štorch-Marien, Toulouse-Lautrec, Saint-Exupéry, Jean-Jacques*) — 402
- 123.3 Víceslovná příjmení bez spojovníku — 402
- 123.4 Víceslovná ženská příjmení — 403
- 123.5 Víceslovná orientální jména (typ *Muhammad Alí Džairí, Nguyen-Du, Tu Fu*) — 403
- 123.5.1 Arabská jména — 403
- 123.5.2 Čínská, korejská a vietnamská jména — 403
- 124 Osobní jména ženská zakončená ve výslovnosti na [a], [á] — 404
- 124.1 Jména, ve kterých koncovému -a předchází ve výslovnosti tvrdá nebo obojetná souhláska (typ *Veronika, Hana, Uršula, Bertha, Jessica, Rebecca, Deborah*) — 404

- 124.2 Jména, ve kterých koncovému *-a* předchází ve výslovnosti měkká souhláska (typ *Máša, Lubica, Zoja, Maya, Sonya, Gaia, Natasha, Sofía, Georgia, Lia, María*) — 405
- 124.3 Jména ve výslovnosti zakončená na [oa], [ua], [ea] (typ *Moa, Alua, Efua, Andrea, Galatea, Lea, Rea*) — 408
- 124.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [á] (typ *Nausikaa, Gangá*) — 409
- 125 Osobní jména ženská zakončená ve výslovnosti na [e], [é], [o], [ó], [u], [ú], [ou], [i], [í] — 409
- 125.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [e], [é] (typ *Mathilde, Elke, Heike, Kirké, Afrodite, Libuše, Alice, Beatrice, Marie, Sofie*) — 409
- 125.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [o], [ó] (typ *Hanako, Yoko, Ildikó, Sappó, Kalypsó, Dido, Juno*) — 410
- 125.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [u], [ú], [ou] (typ *Bánú, Lou, Jo, Sue, Maru, Milu*) — 411
- 125.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], [í] (typ *Bety, Hani, Máří, Věri, Phoebe, Nancy, Shirley, Noemi, Hořejší, Krejčí*) — 411
- 126 Osobní jména ženská zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 411
- 126.1 Jména zakončená v písmu i ve výslovnosti na souhlásku (typ *Dagmar, Ingrid, Eleonor, Carmen, Maud, Marilyn, Kim*) — 411
- 126.2 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku, ale v písmu na *-e* (typ *Jane, Kate, Jeanette, Louise, Adrienne, Elise*) — 412
- 126.3 Antická jména (typ *Charis, Artemis, Pallas, Ceres, Venus, Demeter, Sfinx*) — 412

V.A.4 SKLOŇOVÁNÍ ZEMĚPISNÝCH JMEN

A NÁZVŮ ORGANIZACÍ — 414

- 127 Zeměpisná jména mužská zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 415
- 127.1 Jména zakončená ve výslovnosti na tvrdou nebo obojetnou souhlásku — 415
- 127.1.1 Jména zakončená ve výslovnosti i v písmu na stejnou souhlásku — 415
- 127.1.1.1 Konkurence koncovek *-u/-a* ve 2. p. j. č. a koncovek *-u/-ě(e)* v 6. p. j. č. (typ *Zlín, Hostýn, Havířov, Bezdrev, Rabštejn, Heidelberg, Beroun, Brandýs, Náchod, Tábor, Betlém, Egypt, Jeruzalém, Milán, Řím, Záhřeb, Rožmitál, Zábřeh, Nymburk, Mělník, Rýn, Mohan*) — 415

- 127.1.1.2 Pohybné samohlásky *-e-, -a-, -o-* ve jménech slovenského původu — 417
- 127.1.1.3 Antické názvy (typ *Rhodos, Lesbos, Argos, Palatinus, Acheron, Akragas, Trapezus, Styx, Tiryns*) — 417
- 127.1.1.4 Německá jména zakončená na *-ingen, -hausen* (typ *Tübingen, Göttingen, Meiningen, Schaffhausen*) — 418
- 127.1.1.5 Polská jména zakončená na *-ów* (typ *Chorzów, Sulechów*) — 418
- 127.1.1.6 *Loket a Kámen* — 418
- 127.1.2 Jména zakončená v písmu na jinou souhlásku než ve výslovnosti (typ *Cahors, Cherbourg, Orléans, Bergerac, Quebec, Sabadell*) — 419
- 127.1.3 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku a v písmu na samohláskové písmeno (typ *Grenoble, Baltimore, Le Havre, Newcastle, Melbourne, Brisbane, Jacksonville, Dunkerque*) — 419
- 127.2 Jména zakončená ve výslovnosti na měkkou souhlásku — 420
- 127.2.1 Jména zakončená v písmu i ve výslovnosti stejně (typ *Liberec, Žacléř, Moháč, Marrákeš, Kriváň, Radhošť, Altaj, Hindúkuš, Stříbřec*) — 420
- 127.2.2 Jména zakončená ve výslovnosti a v písmu na odlišné souhlásky (typ *Greenwich, Ipswich, Rakowicz, Barcs, Portrush, Krupanj*) — 421
- 127.2.3 Jména zakončená v písmu na samohláskové písmeno a ve výslovnosti na měkkou souhlásku (typ *Hortobágy, Jászberény, Szombathely, Villefranche, Carouge, Lethbridge*) — 422
- 128 Zeměpisná jména mužská zakončená ve výslovnosti na samohlásku — 422
- 128.1 Názvy ve formě podstatného jména — 422
- 128.2 Názvy ve formě přídavného jména — 423
- 129 Zeměpisná jména ženská zakončená ve výslovnosti na [a], [á] — 423
- 129.1 Jména, ve kterých koncovému *-a* předchází ve výslovnosti tvrdá či obojetná souhláska (typ *Praha, Ankara, Mekka, Bogotá, Odolena Voda, Sierra, Rotha, Casablanca, Sevilla*) — 423
- 129.2 Jména, ve kterých koncovému *-a* předchází ve výslovnosti měkká souhláska (typ *Levoča, Troja, Dobrudža, Čadca, Keňa, La Mancha, Kalocsa, Foggia, La Coruña*) — 424

- 129.3 Jména, ve kterých koncovému -a předchází ve výslovnosti samohláska či hláska *j* (typ *Olympia, Alexandria, Korea, Guinea, Nikaragua, Capua, Samoa, Aquileia, Praia, Pistoia, Celaya*) — 425
- 130 Zeměpisná jména ženská zakončená ve výslovnosti na [e], [i] — 426
- 130.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [e] — 426
- 130.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [i] — 427
- 131 Zeměpisná jména ženská zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 427
- 131.1 Jména skloňovaná podle vzoru „píseň“ (typ *Paříž, Dobříš, Sibiř, Mokrad, Třeboň, Choceň, Mohuč, Třebíč, Florenc, Peruc, Náměšť, Čihošť, Litomyšl, Litovel, Neapol, Cerekev, Provence*) — 428
- 131.2 Jména skloňovaná podle vzoru „kost“ (typ *Čáslav, Vlašim, Příbram, Třešť, Budapešť, Tuchoraz, Rus, Uhřetěves, Nelahozeves*) — 428
- 131.3 Antická jména (typ *Kolchis, Salamis, Hellas, Eleusis, Akropolis, Persepolis*) — 429
- 132 Zeměpisná jména středního rodu — 429
- 132.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [o], [ó] (typ *Brno, Santiago, Bilbao, Kongo, Bagamoyo, Arezzo, Viareggio, Borneo, Hokkaidó, Bordeaux, Pau, Gütersloh, Waterloo*) — 429
- 132.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [e], [é] (typ *Labe, Jiloviště, Zabrze, Zawiercie, Podhradie, Halle, Dušanbe, Calais, Malmö, Hostinné*) — 430
- 132.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], [í] (typ *Polabí, Ústí, Meziříčí, Jelení, Dillí, Karáčí, Tennessee, Canterbury, Sydney, Chamonix*) — 431
- 132.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [u], [ú], [ou], [au] — 431
- 132.5 Jména orientálního původu — 431
- 132.6 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku (typ *Koloseum, Ilium, Saguntum, Brisbane, Lille, Lausanne, Massachusetts, Bourges*) — 431
- 133 Zeměpisná jména víceslovná — 432
- 133.1 Jména středního rodu — 433
- 133.2 Jména ženského rodu — 434
- 133.3 Jména mužského rodu — 435
- 134 Zeměpisná jména pomnožná — 436
- 134.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [i] — 436

- 134.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [e] — 438
- 134.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [a] — 439
- 134.4 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 439
- 135 Skloňování názvů institucí a firem — 440

V.B PŘÍDAVNÁ JMÉNA — 442

- 136 Přídavná jména individuálně přivlastňovací — 442
- 137 Stupňování přídavných jmen a příslovčí — 443
 - 137.1 Tvoření druhého a třetího stupně přídavných jmen a příslovčí pomocí přípon — 443
 - 137.2 Užití příslovce *více, víc, méně, míň* — 445
- 138 Konkurence jmenných a složených tvarů přídavných jmen, konkurence přídavných jmen a přídavných tvarů — 445
 - 138.1 Krátké tvary přídavných jmen — 445
 - 138.2 Konkurence konstrukcí typu *jsem dojatý* × *jsem dojat* — 446

V.C ZÁJMENA — 447

- 139 Tvary zájmena *já* — 447
- 140 Konkurence přivlastňovacích zájmen — 448

V.D ČÍSLOVKY — 451

- 141 *Dva, oba* — 451
- 142 *Tři, čtyři* — 451
- 143 Členění čísel, víceslovné číslovkové výrazy (typ *365, 2 582*) a desetinná čísla — 452
 - 143.1 Členění čísel — 452
 - 143.2 Skloňování víceslovných číslovkových výrazů — 453
 - 143.3 Čtení desetinných čísel — 453
- 144 Počítaný předmět po číslovkách — 454
 - 144.1 Počítaný předmět po celých číslech — 454
 - 144.2 Počítaný předmět po desetinných číslech — 455

V.E SLOVESA — 456

- 145 Slovesa vzorů „mazat“, „brát“, „krýt“, „kupovat“ (*mažu – maži, ořu – ořám, kryjí – kryjou*) — 456
 - 145.1 Slovesa vzorů „mazat“ a „brát“ — 456
 - 145.1.1 Tvary rozkazovacího způsobu sloves vzorů „mazat“ a „brát“ (*zahrab – zahrabej*) — 457
 - 145.2 Slovesa vzoru „krýt“ — 457
 - 145.3 Slovesa vzoru „kupovat“ — 458
- 146 Slovesa vzoru „péci“ (infinitiv *-ci – -ct*) — 458

- 146.1 Infinitiv — 458
- 146.2 První osoba jednotného čísla a třetí osoba množného čísla — 458
- 146.2.1 Další tvary — 459
- 146.3 Poznámky k některým slovesům — 459
- 147 Slovesa vzoru „tisknout“ (příčestí činné a trpné) — 460
- 147.1 Obecné poučení — 460
- 147.1.1 Příklady sloves, která jsou řazena ke vzoru „tisknout“ — 460
- 147.1.1.1 Slovesa dokonavá s okamžitým významem — 460
- 147.1.1.2 Slovesa počínavá — 461
- 147.1.1.3 Slovesa jiného významu — 461
- 147.2 Příčestí činné — 461
- 147.3 Příčestí trpné — 462
- 147.3.1 Příčestí trpné na *-en* — 462
- 147.3.1.1 Příklady sloves se základem končícím na *-h, -k* — 462
- 147.3.1.2 Příklady sloves se základem končícím jinak než na *-h, -k* — 463
- 147.4 Podstatná jména slovesná — 464
- 148 Slovesa vzoru „začít“ (příčestí činné a trpné) — 464
- 149 Slovesa vzoru „sázet“ — 465
- 149.1 Třetí osoba množného čísla (*oni sází - sázejí*) — 465
- 149.2 Kolísání sloves mezi vzory „prosit“ a „sázet“ — 465
- 150 Rozkazovací způsob 4. slovesné třídy (*leč - léčí*) — 466
- 150.1 Užívání tvarů rozkazovacího způsobu — 466
- 150.2 Tvary druhé osoby jednotného čísla — 466
- 150.2.1 Vzor „prosit“ — 466
- 150.2.1.1 Tvary bez koncovky — 466
- 150.2.1.2 Tvary s koncovkou *-i* — 466
- 150.2.1.3 Variantní tvary: bez koncovky / s koncovkou *-i* — 467
- 150.2.1.4 Kolísání mezi vzory „prosit“ a „sázet“ — 467
- 150.2.2 Vzor „trpět“ — 467
- 150.2.3 Vzor „sázet“ — 467
- 150.2.4 Poznámky k jednotlivým slovesům — 468
- 150.3 Tvary množného čísla — 468
- 151 Podmiňovací způsob (*byste, abyste, kdybyste, jakoby a jako by*) — 468
- 151.1 Podmiňovací způsob přítomný — 469
- 151.2 Podmiňovací způsob minulý — 469
- 151.3 *jakoby* a *jako by* — 470
- 152 Zvratná a nezvratná slovesa — 471

- 152.1 Nezvratná slovesa (*napsal jsi / napsals, napsal bys*) — 471
- 152.2 Zvratná slovesa — 471
 - 152.2.1 *Se, si* — 471
 - 152.2.2 *Ses, sis, by sis, by ses* — 473
- 153 Přechodníky — 473
 - 153.1 Užití přechodníků — 473
 - 153.2 Přechodník přítomný (od sloves nedokonavých) — 473
 - 153.2.1 Přechodník přítomný (od sloves dokonavých) — 474
 - 153.2.2 Přechodník přítomný (od sloves nedokonavých) — 475
 - 153.3 Přechodník minulý (od sloves dokonavých) — 475
 - 153.3.1 Přechodník minulý od sloves vzoru „tisknout“ — 475
 - 153.3.2 Přechodník minulý od sloves vzoru „začít“ („tnout“) — 475
 - 153.3.3 Přechodník minulý u sloves utvořených předponami od sloves *jít a jet* — 476
 - 153.3.4 Přechodník minulý (od sloves nedokonavých) — 476
 - 153.4 Tvoření přechodníků od sloves obouvidových — 476
 - 153.5 Přechodníky trpné — 476
 - 153.6 Ustrnulé formy přechodníků — 477
- LITERATURA K ODDÍLU V — 478

VI. VĚTNÁ STAVBA — 481

- 154 Shoda přísudku s podmětem jednoduchým — 483
 - 154.1 Podmět je v čísle jednotném — 483
 - 154.1.1 Podmět je rodu mužského — 483
 - 154.1.2 Podmět je rodu ženského — 483
 - 154.1.3 Podmět je rodu středního — 483
 - 154.2 Podmět je v čísle množném — 484
 - 154.2.1 Podmět je rodu mužského životného — 484
 - 154.2.1.1 Dvojí skloňování v množném čísle bez významového rozlišení (*uzenáči i uzenáče*) — 484
 - 154.2.1.2 Dvojí skloňování v množném čísle, významově odlišné (*nosiči × nosiče*) — 485
 - 154.2.1.3 *Rodiče, lidičky, koně* — 485
 - 154.2.2 Podmět je rodu mužského neživotného — 486
 - 154.2.3 Podmět je rodu ženského — 486
 - 154.2.4 Podmět je rodu středního — 486
 - 154.2.5 Podmět a doplněk — 486
- 155 Shoda přísudku s podmětem několikanásobným — 487
 - 155.1 Podmět předchází přísudku — 487
 - 155.1.1 Několikanásobný podmět se skládá ze jmen v čísle jednotném — 487

- 155.1.1.1 Složkou několikanásobného podmětu je jméno rodu mužského životného — 487
- 155.1.1.2 V několikanásobném podmětu není jméno rodu mužského životného — 487
- 155.1.2 Několikanásobný podmět se skládá ze jmen v čísle množném — 488
- 155.1.2.1 Mezi složkami několikanásobného podmětu je jméno rodu mužského životného — 488
- 155.1.2.2 V několikanásobném podmětu není jméno rodu mužského životného — 488
- 155.1.2.3 Podmětem jsou jména rodu středního — 488
- 155.1.3 Několikanásobný podmět se skládá ze jmen v různém čísle — 488
- 155.1.3.1 Jednou ze složek několikanásobného podmětu je jméno rodu mužského životného — 488
- 155.1.3.2 V několikanásobném podmětu není jméno rodu mužského životného — 489
- 155.1.3.3 Podmětem jsou jména rodu středního, alespoň jedno v čísle jednotném — 489
- 155.2 Přísudek předchází podmětu — 489
- 155.2.1 Složkou několikanásobného podmětu je jméno rodu mužského životného — 490
- 155.2.2 V několikanásobném podmětu není jméno rodu mužského životného — 490
- 155.3 Několikanásobný podmět s předložkou *s* (*otec s matkou*) — 490
- 155.3.1 Přísudek následuje za několikanásobným podmětem — 491
- 155.3.2 Přísudek předchází několikanásobnému podmětu — 491
- 155.3.2.1 Podstatná jména jsou v čísle jednotném — 491
- 155.3.2.2 Podstatná jména jsou v čísle množném — 491
- 155.3.2.3 Podstatné jméno s předložkou *s* není složkou podmětu — 491
- 155.4 Několikanásobný podmět a několikanásobný přívlastek (*česká a německá strana*) — 492
- 156 Složitější případy shody přísudku s podmětem — 492
- 156.1 Podmět je nevyjádřený — 492
- 156.1.1 Autorský plurál — 492
- 156.1.2 Typ *Děvčata, snad jste se na nás nezlobily/nezlobila?* — 493
- 156.1.3 Shoda podle výrazu v předcházející větě — 493
- 156.2 Podmět je vyjádřen bezrodým zájmenem — 493

- 156.3 Typ *Rychlé šípy závodily, Tři sestry zahrály, Wanastowi Vjegy vydaly* (gramatická shoda) — 494
- 156.4 Typ *Red Wings zvítězili, U2 zazpívali* (shoda podle smyslu) — 494
- 156.5 Typ *British Airways získal-, Dove uvedl-* — 494
- 156.6 Typ *Dolce & Gabbana a Missoni představil-, Albert a Billa otevřel-* — 495
- 156.7 Typ *ČT opakovala, HBO odvysílal-* — 495
- 156.8 Typ *Jeho Výsost* — 496
- 156.9 Typ *Hrabata a knížata vlastnila rozsáhlá panství* — 496
- 156.10 Podmět všeobecný — 496
- 156.11 Typ *Davy lidí proudily ulicemi, aby viděl-* — 497
- 156.12 Typ *Pět mužů šlo, desítky lidí stály* — 497
- 156.12.1 Typ *Několik mužů a jedna žena odešel-* — 497
- 156.12.2 Typ *Několik mužů se ženou odešel-* — 498
- 156.13 Typ *Finanční úřad, oddělení styku s veřejností, rozhodl-* (shoda ve větách s přístavkem) — 498
- 156.14 Typ *My děti jsme se bály* — 499
- 156.15 Typ *Bylo/byla zima* — 499
- 156.16 Typ *Každý jsme nějak nešťastný* — 499
- 156.17 Podmětem jsou tázací zájmena *kdo, co* — 500
- 156.18 Typ *Čas jsou peníze* — 500
- 156.19 Typ *Harmonika byla krásný dárek* (podmět a jmenná část přísudku) — 500
- 156.20 Typ *Trinidad a Tobago vydal-* — 501
- 157 Shoda postponovaného přívlastku (*týkající se, vztahující se*) — 502
- 158 Konkurence 1. a 7. p. v přísudku jmenném se sponou — 502
- 158.1 Užití 1. pádu — 503
- 158.2 Užití 7. pádu — 504
- 159 Slovesné a jmenné vazby — 504
- 159.1 *Díky něčemu* — 504
- 159.2 *Diskutovat něco, zmínit něco* — 504
- 159.3 *Hlasovat něco, prohlasovat něco* — 505
- 159.4 *Je to o tom* — 505
- 159.5 *Obchod(ovat) (s) něčím, obchodovat něco, obchod něčeho* — 506
- 159.6 *Specializovat se na/pro/v, specialista na/pro/v* — 506
- 159.7 *Vyučovat co a vyučovat čemu* — 506
- 159.8 *Užít, použít, využít co/čeho* — 507
- 160 Konkurence předložek (*v)e - na, do - na* — 507
- 160.1 Předložka + obecné jméno — 507

- 160.1.1 Typ *ve škole* × *na škole*, *do školy* × *na školu* — 507
- 160.1.2 Typ *bydlet na koleji*, *na ubytovně*, *na internátu*, *být na bytě*,
ale bydlet v třípokojovém bytě — 508
- 160.1.3 Typ *platit na pokladně*, *na pobočce*, *sedět na baru*, *zboží
najdete na prvním patře*, *koupit něco na prodejně* — 508
- 160.1.4 Typ *na vládě*, *na Senátu*, *na radě*, *na zastupitelstvu*,
na městě, *na výboru*, *na komisi se usnesli*, *rozhodli aj.* — 508
- 160.1.5 Jiné případy — 509
- 160.2 Předložka + zeměpisné jméno — 509
- 160.2.1 Jména obcí a jejich částí: *na Vyšehradě* × *v Podolí* — 509
- 160.2.2 Jména územních oblastí: *na Plzeňsku*, *na Ostravsku* — 510
- 160.2.3 Jména světadílů, států, zemí: *do Bulharska*
× *na Ukrajinu*, *v Bulharsku* × *na Ukrajině* — 510
- 160.2.4 Jména ostrovů a poloostrovů: *na Maltě*,
na Maltu × *v Grónsku*, *do Grónska* — 511
- 160.2.5 Jména pohoří: *v Himálaji* × *na Šumavě* — 511
- 160.2.6 Jména ulic: *na Vinohradské*, *na Hlavní*, *na České*,
na Veverří, *na Pekařské* × *v Kouřimské*, *v Písecké* — 511
- 160.2.7 Názvy stanic veřejné hromadné dopravy: *na Želivského*,
na Vyšehrad — 511
- LITERATURA K ODDÍLU VI — 512

VII. ZKRATKY, ZNAČKY A ČÍSLA — 513

- 161 Zkratky čistě grafické (*p.*, *mil.*, *mld.*, *s. r. o.*, *tzn.*, *fa*) — 515
- 162 Zkratky iniciálové (*ČR*, *DIC*, *SMS*, *SÚKL*, *IKEA*) — 516
- 162.1 Tvoření iniciálových zkratk — 516
- 162.2 Výslovnost iniciálových zkratk — 517
- 162.2.1 Zkratky domácího původu — 518
- 162.2.2 Zkratky cizího původu — 518
- 162.2.3 Iniciálová zkratková slova — 519
- 162.3 Rod iniciálových zkratk — 519
- 162.4 Psaní iniciálových zkratk a značek ve spojení
s podstatnými jmény — 520
- 163 Zkratková slova — 520
- 164 Zkratky titulů a hodností — 522
- 164.1 Zkratky akademických, akademicko-vědeckých
a vědecko-pedagogických titulů — 522
- 164.1.1 Zkratky akademických titulů — 522
- 164.1.2 Zkratky akademicko-vědeckých titulů — 523
- 164.1.3 Zkratky vědecko-pedagogických titulů — 524
- 164.2 Zkratka *DiS.* — 524

- 164.3 Zkratky zahraničních titulů — 524
- 164.4 Zkratky vojenských hodností — 525
- 164.5 Zkratky policejních hodností — 525
- 165 Pořadí titulů — 526
- 166 Značky, čísla a číslice — 527
 - 166.1 Obecné poučení — 527
 - 166.2 Písmenné značky — 527
 - 166.3 Značky ve spojení s číselnými hodnotami — 528
 - 166.4 Čísla a matematické znaky — 528
 - 166.5 Psaní číslic a číslovek — 529
- 167 Peněžní částky, značky měn — 530
- 168 Tvoření a psaní výrazů složených z číslic a slov (typ *12procentní, 20krát*) — 531
- 169 Římské číslice — 531
- 170 *20. a 30. léta, 20. a 21. století* — 532
- LITERATURA K ODDÍLU VII — 533

VIII. ÚPRAVA PÍSEMNOSTÍ — 535

- 171 Dopisy a grafická úprava písemností — 537
 - 171.1 Adresy — 537
 - 171.1.1 Pravidla pro psaní adres — 537
 - 171.1.2 Příklady psaní adres na zásilkách — 539
 - 171.2 Kalendářní datum a místo původu — 540
 - 171.3 Časové údaje — 541
 - 171.4 Telefonní a faxová čísla — 542
 - 171.5 Grafická úprava dopisu — 542
 - 171.5.1 Obchodní a úřední dopisy — 542
 - 171.5.2 E-maily — 543
 - 171.5.3 Osobní dopisy vedoucích pracovníků — 544
 - 171.6 Oslovení a závěrečný pozdrav — 545
 - 171.6.1 Oslovení — 545
 - 171.6.2 Závěrečný pozdrav — 546
 - 171.7 Podpisy — 547
 - 171.8 Psaní výřků — 548
 - 171.9 Zalomení řádků a nevhodné výrazy na jejich konci — 550
- 172 Abecední řazení — 551
 - 172.1 Pravidla pro abecední řazení — 551
 - 172.2 Řazení písmen z jiných abeced — 554
 - 172.3 Řazení písmen a číslic — 554
 - 172.4 Interpunkční znaménka, značky a obrazce — 555
- LITERATURA K ODDÍLU VIII — 556

IX. ZÁVAZNOST JAZYKOVÝCH PŘÍRUČEK

A SLOVNÍČEK POJMŮ — 557

173 Kodifikace a závaznost jazykových příruček — 559

174 Slovníček - vybrané pojmy — 560

LITERATURA K ODDÍLU IX — 564

SUMMARY — 565

VĚCNÝ REJSTŘÍK — 567

REJSTŘÍK SLOV A TVARŮ — 573